

HISTORICKÝ OSTROV

HISTORICKÝ OSTROV

Městská památková zóna Ostrov

Milovníci antiky, středověku či renesance nemusejí jezdit do cizích zemí, chtějí-li na vlastní oči spatřit ukázky starověkého stavebního umění. Stačí projít historické jádro města, které je jako ostrov uprostřed Ostrova — tajuplný ostrov pokladů. Restaurované staré centrum Ostrova je památkovou zónou. Návštěvník, který jí prochází poprvé, až tají dech, jakoby se ocitl v minulosti. Ostrov navíc představuje kromě velmi starých památek i unikátní stavby, charakteristické pro padesátá léta dvacátého století.

Zámek

Dnes tvoří zámek několik budov, jejichž původem bylo staré sídlo, o kterém mnoho nevíme. V průběhu doby je postupně přestavěli v renesančním slohu čeští Šlikové a po nich vévodové Sasko–Lauenburští. Pracovali zde věhlasní stavitelé jako Leuthner, Broggi nebo Dientzenhofer, ovšem vstupní portál vytvořil ostrovský sochař Martin Möckel. V uplynulých dvou stoletích zde sídlili velkovévodové Toskánští, kteří se podepsali na hlavním vstupu znakem císařského orla.

Dolní brána

Při barokních úpravách byla do zámeckého komplexu začleněna i patrová hranolová věž s průjezdem, původní Dolní brána, která spojovala zámek se středověkým opevněním Ostrova.

Hotel Myslivna, dům č.p.255

Dům, který dnes slouží jako atraktivní hotel, býval před čtyřmi sty padesáti lety součástí takzvaného Bílého dvora. Ten tvořily panské hospodářské budovy a později zde byl hostinec „U Westfálce“. Turisté, kteří se v tomto památném domě chtějí ubytovat, se nemusejí obávat stáří budovy, protože byla poměrně nedávno nově staticky zajištěna.

Stará radnice

Původně gotická stavba, což dokládají mohutná obvodová zdiva s podloubími. Středověkem dýchají také sklepy, jejichž původ sahá až do čtrnáctého století. Po požáru v šestnáctém století byl dům přestavěn v duchu renesance. Dodatečně vznikla hranolová věž s hodinami, znakem města a třemi reliéfy, znázorňujícími Šalamounův soud, Spravedlnost a Zuzanu v lázni. Zhruba za tři století nato dostal dům po dalším požáru novogotickou podobu. Dnešní obřadní síň se pyšní dochovaným fragmentem původní renesanční malby.

Pohledová zeď

Původně to byla stěna šlikovského zámku. Ze strany města stály konírny, jejichž existenci dodnes připomínají otvory pro klenby a stopy příček. Za pozornost stojí unikátní motiv vodních fontán na hlavicích sloupků, připomínající někdejší vodní díla v zahradě. Koncem devadesátých let byla pohledová zeď opravena a staticky zajištěna.

Dům č.p.9

Měštanský dům skrývá jádro z pozdního středověku. V přízemí je dosud zachované renesanční podloubí s barokní úpravou. Mezi okny lze spatřit vzácný štukový reliéf Madony s Ježíškem.

Dům č.p.18

Pozornost poutá secesní průčelí s hrázděným štítem. V přízemí se zachoval renesanční mázhaus, v patře barokní trámový strop.

Dům č.p.27

Původně barokní měštanský dům byl upraven začátkem devatenáctého století. Klenuté přízemí a zdobená fasáda s rámováním oken uchovaly klasicistní styl z doby úprav.

Dům č.p.29

Původně gotický měštanský dům se zachovaným renesančním jádrem byl upraven v devatenáctém století. Fasáda nese zdobné členící prvky. V přízemí jsou k vidění unikátní raně barokní úpravy.

Dům č.p.44

Gotický měštanský dům byl v minulosti dvakrát přestavěn. V přízemí jsou dochované barokní klenby a renesanční podloubí. Vzácnou památkou na vstupní fasádě je kamenná deska ze sedmnáctého století. Svě jméno na ní zvětčnil někdejší majitel domu, lékárník a purkmistr Johann Caspar Wedel.

Dům č.p.53

Dům předvádí okázalý pozdně barokní městský styl. Uvnitř jsou zachována gotická sklepení a barokní klenutá síň se schodištěm do patra. Koncem minulého století byla budova adaptována a staticky zajištěna.

Kamenné kašny

Obě kašny patřily v minulosti k vybavení Zámeckého parku, na Starém náměstí se ocitly až ve dvacátém století. Koncem devadesátých let byly opraveny.

Mariánský morový sloup

Naprosto unikátní památkou je pískovcový morový sloup s plastikou Madony, podávající Ježíškovi hrozen vína. V sedmnáctém století sloužil jako modlitba o pomoc a ochranu v době morové epidemie, jak dokládá zachovaný nápis na podstavci.

Dům č.p.148

Objekt tvořily původně dva domy, později spojené při úpravách po požáru. Někdejší zájezdní hostinec U černého orla uchovává uvnitř renesanční síň a sklepní portálek.

Horní brána

Dnes připomíná původní patrovou věž s průjezdem a padací mříží už jen barevně odlišená dlažba v místě, kde stávala. Půdorys věže, která střežila vstup do města, odhalil nedávný archeologický průzkum.

Farní kostel sv. Archanděla Michaela

Původní farní kostel sv. Mikuláše ze třináctého století byl později zasvěcen Archandělu Michaelovi. Zachovala se ozdoba vstupního portálu a dnešní sakristie. V šestnáctém století si požár vyžádal přestavbu kostela, další úpravy přineslo sedmnácté století. Vnitřní prostory nabízejí přehledku několika druhů klenby. K největším vzácnostem patří dochované renesanční náhrobky, z nichž obzvlášt' cenný je šlikovský epitaf. Barokní vybavení kostela pochází z poloviny osmnáctého století. — V dnešní podobě představuje kostel příklad sasské bohoslužebné architektury z oblasti Krušnohoří.

Obelisk Nejsvětější Trojice

Pískovcový obelisk na podstavci s plastikami Panny Marie, sv. Floriána, sv.Václava a sv.Barbory nese na vrcholu sousoší Nejsvětější Trojice.

Dům č.p.122

Měštanský dům z první poloviny devatenáctého století stojí na části bývalých městských hradeb v sousedství barokního kamenného mústku přes příkop. Pod fasádou skrývá hrázděné zdivo. Unikátním dokladem někdejší bída je dělová koule mezi okny, pocházející z třicetileté války. Nápis připomíná, že bochníček chleba této velikosti stával tehdy dva zlaté.

Městský dům dětí a mládeže

Budova sloužila jako první lidová a měštanská škola v Ostrově. Fasádu zdobí hrubé kamenné obklady přízemí a nároží, vystupující průčelí s hlavním vstupem, výstupky s ozdobnými hlavicemi a štít s městským znakem v ozdobném orámování. Je to typický příklad stavebního slohu z konce devatenáctého století, který čerpal zdobné prvky v renesanci.

Zámecký park

Zámecký park prošel v historii několika etapami vývoje od italské zahrady s bohatou sochařskou výzdobou a četnými vodotrysky až po reprezentativní barokní zahradu podle francouzské školy. Od konce osmnáctého století se již postupně měnila v přírodní park, který prodělává ještě nyní rozsáhlé úpravy. Významnou památkou je opravená kaple svatého Jana Nepomuckého a Letohrádek, který slouží jako galerie umění.

Bílá brána

Jedinečná kamenická práce ostrovského sochaře Martina Möckla z konce sedmnáctého století slouží jako hlavní vstup do Zámeckého parku a současně spojuje Zámek s Palácem princů. Výrazným zdobným prvkem je šklebící se maska uprostřed a dekorativní vázy po stranách. Bývalí majitelé ostrovského panství zvětčnili svou přítomnost aliančním znakem, vlevo markrabata Bádenští a vpravo vévodové Sasko–Lauenburští.

Palác princů

Budova byla postavena v původním hospodářském dvorci Bílý dvůr ve stylu, přizpůsobeném vzhledu Pohledové zdi. Původní klenby v přízemí pocházejí z konce sedmnáctého století.

Fontána na nádvoří Paláce princů

Kamenná mísa fontány byla osazena do nově vytvořené kašny a je dochovanou památkou, pocházející z výzdoby původní zámecké zahrady.

Kaple sv. Jana Nepomuckého

Kapličku pod zahradním průčelím zámku zdobí sloupová předsíň. Vznik kaple dokládá zřetelný letopočet na štítu.

Kamenný most se sochou sv. Jana

Barokní most nese pískovcovou sochu sv. Jana Nepomuckého, zdobící původně mostek u klášterního areálu. Velmi zajímavým a neobvyklým detailem je zámek v levé ruce světce, který symbolizuje mlčenlivost a zpovědní tajemství.

Vstupní propyleje

Slavnostní vstupní brána z někdejšího Starého města do zámeckého parku byla otevřena v době baroka. Na pilířích byly původně umístěny kamenné píniové šišky.

Letohrádek

Na místě původního dřevěného letohrádku vznikla v sedmnáctém století nynější budova s četnými zdobnými prvky. Ústřední hala s průhledem do patra nese unikátní malbu s alegorickými postavami. V přízemí jsou zajímavé kašny, v patře balkónky se sloupkovým zábradlím. Vnitřní prostory jsou bohatě zdobeny štukováním. Letohrádek nyní slouží jako Galerie umění.

Zbytky městského opevnění

Původní hradební zeď ze čtrnáctého století doplňovala nižší zídka a suchý příkop. Do současnosti se dochoval úsek hradeb s opěráky pod farním kostelem sv. Archanděla Michaela a vedle zámeckých budov. Část západní zdi je zachován ve štítu kolny u Farního úřadu.

Studna

Nález středověké studny potvrzuje existenci ostrovské osady, ležící ve třináctém století na pravém břehu Bystřice severně od hřbitovního kostela.

Kostel sv. Jakuba

Románský hřbitovní kostel pochází ze třináctého století, původně sloužil jako kostel farní. Obvodové zdivo je vyzděné lomovým kamenem. Prostranství u oltáře má již gotickou klenbu a byly zde objeveny také gotické, renesanční a barokní malby.

Smírčí kříže

Dva smírčí kříže, nalezené v místech zaniklých cest poblíž Ostrova, jsou dnes umístěny na hřbitově.

Pohřební kaple Sasko–Lauenburských

Pohřební kapli jako rodové mauzoleum vybudoval vévoda Julius Jindřich a po smrti v ní byl pohřben. Uvnitř byly mezi pilíři umístěny ve výklencích jednotlivé dvoupodlažní kaple.

Klášterní kolej s kostelem Zvěstování Panny Marie

Kostel tvoří střed klášterního areálu. Pohřební kaple byla přístupná krytou chodbou přímo z kostela. Zvonice byla zakryta cibulovitou střechou. Fasády kláštera zachovávají střídmý stavební styl. Klášter sloužil jako Piaristické gymnázium, později jako dívčí penzionát Sester křesťanské lásky. Nyní je státním majetkem.

Kaple sv. Floriána

Z vděčnosti, že se požár zámku nerozšířil na město, byla v sedmnáctém století postavena kaple svatému Floriánovi. V kupoli je dochovaná malba Nejsvětější Trojice a Vraždění betlémských dětí od Paola Manniho. Později sloužila kaple jako sýpka a skladiště a poté jako památník obětí první světové války.

Kaple Panny Marie Einsiedelské

Stavba má kopii ve Švýcarsku v Einsiedelnu a rovněž v německém Rastattu. Vstup zdobí žlábkované ozdobné pilíře, nesoucí štít s aliančním znakem majitelů panství. Stavbu završuje reliéf Smrti Panny Marie, na vrcholu vstupního štítu je plastika Panny Marie a dvou světců.

Dům kultury

Nejvýraznější stavba nové části města, postavená v padesátých letech minulého století. Vstupní sloupová lodžie dodává stavbě na mohutnosti. Střední štít nese sousoší, krajní křídla jsou zdobena nápisovou stuhou se znaky města. V přízemí je kinosál, ze vstupní haly vede dvojí schodiště do sálů, nad jejichž vstupy jsou dochované malby na skle s hornickou symbolikou.

Mateřská škola, dům č.p.766

Jednopatrová budova z padesátých let minulého století sloužila nejprve jako jesle. Nižší postranní křídla jsou ukončena sloupkovým zábradlím. Vstup je ozdoben keramickým reliéfem s dětským motivem, pod okny jsou reliéfy zvířátek.